

# Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

---

Jaroslav Hančl; Lukáš Novotný; Jan Šustek

21. ročník Mezinárodní matematické soutěže Vojtěcha Jarníka

*Pokroky matematiky, fyziky a astronomie*, Vol. 56 (2011), No. 3, 228--237

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/142010>

## Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2011

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.



This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

# 21. ročník Mezinárodní matematické soutěže Vojtěcha Jarníka

*Jaroslav Hančl, Lukáš Novotný, Jan Šustek, Ostrava*

## 1. Úvod

Dne 31. 3. 2011 se v Ostravě uskutečnil již 21. ročník Mezinárodní matematické soutěže Vojtěcha Jarníka. Byla založena před 20 lety a navázala na mezinárodní studentskou soutěž ISTAM, která byla zrušena po rozpadu Jugoslávie. Soutěž byla z počátku pouze pro studenty Ostravské univerzity, ale během 20 let se rozrostla na jednu z největších matematických soutěží v Evropě určených pro vysokoškolské studenty. Je rozdělena do dvou kategorií. První je určena studentům 1. a 2. ročníku mladším 22 let, druhá pak všem ostatním studentům do 25 let. Den před samotnou soutěží zasedá mezinárodní porota složená z delegátů jednotlivých zúčastněných univerzit, která si zvolí svého předsedu a vybere 4 příklady do každé kategorie.



Trofeje pro vítěze

Letošního 21. ročníku se účastnilo 147 studentů ze 36 univerzit z 13 států a 3 kontinentů. Pravidelně se účastní nebo účastnili i úspěšní řešitelé Mezinárodní matematické olympiády, např. Przemyslav Mazur (3 zlaté), Pavlo Mishchenko (2 zlaté), František Konopecký (zlatá + stříbrná) nebo Jaromír Kuben (stříbrná + 2 bronzové).

---

DOC. RNDR. JAROSLAV HANČL, CSC., MGR. LUKÁŠ NOVOTNÝ, RNDR. JAN ŠUSTEK, PH.D., Katedra matematiky, Přírodovědecká fakulta, Ostravská univerzita v Ostravě, 30. dubna 22, 701 03 Ostrava 1,  
e-mail: hancl@osu.cz, lukas.novotny@osu.cz, jan.sustek@osu.cz

## 2. Soutěžní problémy

### První kategorie

**Problém 1** (a) Existuje polynom  $P$  s reálnými koeficienty takový, že

$$P\left(\frac{1}{k}\right) = \frac{k+2}{k}$$

pro všechna přirozená čísla  $k$ ?

(b) Existuje polynom  $P$  s reálnými koeficienty takový, že

$$P\left(\frac{1}{k}\right) = \frac{1}{2k+1}$$

pro všechna přirozená čísla  $k$ ?

[10 bodů]

**Problém 2** Nechtě  $(a_n)_{n=1}^{\infty}$  je neomezená rostoucí posloupnost kladných reálných čísel taková, že aritmetický průměr libovolných čtyř po sobě jdoucích prvků  $a_n, a_{n+1}, a_{n+2}, a_{n+3}$  patří do téže posloupnosti. Dokažte, že posloupnost  $a_{n+1}/a_n$  konverguje a najděte všechny možné hodnoty její limity.

[10 bodů]

**Problém 3** Dokažte, že

$$\sum_{k=0}^{\infty} x^k \frac{1+x^{2k+2}}{(1-x^{2k+2})^2} = \sum_{k=0}^{\infty} (-1)^k \frac{x^k}{(1-x^{k+1})^2}$$

pro všechna  $x \in (-1, 1)$ .

[10 bodů]

**Problém 4** Nechtě  $a, b, c$  jsou prvky konečného řádu v nějaké grupě. Dokažte, že když  $a^{-1}ba = b^2$ ,  $b^{-2}cb^2 = c^2$  a  $c^{-3}ac^3 = a^2$ , potom  $a = b = c = e$ , kde  $e$  je jednotkový prvek.

[10 bodů]

### Druhá kategorie

**Problém 1** Nechtě  $n > k$  a nechtě  $A_1, \dots, A_k$  jsou matice  $n \times n$  hodnosti  $n-1$ . Dokažte, že

$$A_1 \cdot \dots \cdot A_k \neq 0.$$

[10 bodů]

**Problém 2** Nechtě  $k$  je přirozené číslo. Nalezněte

$$\sum_{n_1=1}^{\infty} \sum_{n_2=1}^{\infty} \dots \sum_{n_k=1}^{\infty} \frac{1}{n_1 n_2 \dots n_k (n_1 + \dots + n_k + 1)}.$$

[10 bodů]



Soutěžící v učebně

**Problém 3** Nechtě  $p$  a  $q$  jsou komplexní polynomy takové, že  $\deg p > \deg q$  a nechtě  $f(z) = \frac{p(z)}{q(z)}$ . Předpokládejme, že všechny kořeny polynomu  $p$  leží uvnitř jednotkového kruhu  $|z| = 1$  a že všechny kořeny polynomu  $q$  leží vně jednotkového kruhu. Dokažte, že

$$\max_{|z|=1} |f'(z)| > \frac{\deg p - \deg q}{2} \max_{|z|=1} |f(z)|.$$

[10 bodů]

**Problém 4** Nechtě  $\mathbb{Q}[x]$  označuje vektorový prostor polynomů jedné proměnné  $x$  s racionálními koeficienty. Najděte všechny  $\mathbb{Q}$ -lineární zobrazení  $\Phi: \mathbb{Q}[x] \rightarrow \mathbb{Q}[x]$  takové, že pro každý ireducibilní polynom  $p \in \mathbb{Q}[x]$  je polynom  $\Phi(p)$  také ireducibilní.

(Polynom  $p \in \mathbb{Q}[x]$  se nazývá ireducibilní, jestliže není konstantní a není možné jej rozložit na součin nekonstantních polynomů  $q_1, q_2 \in \mathbb{Q}[x]$ .) [10 bodů]

### 3. Řešení

#### První kategorie

**Řešení problému 1** (a) ANO. Stačí uvažovat polynom

$$P(x) = 2x + 1.$$

(b) NE. Předpokládejme, že takový polynom  $P$  existuje. Definujme polynom  $F$  následovně

$$F(x) = (x + 2)P(x) - x.$$

Pak

$$F\left(\frac{1}{k}\right) = \left(\frac{1}{k} + 2\right)P\left(\frac{1}{k}\right) - \frac{1}{k} = 0,$$

pro všechna  $k \in \mathbb{N}$ . Polynom  $F$  nabývá hodnoty 0 v nekonečně mnoha bodech. Tedy

$$(x + 2)P(x) - x = 0,$$

pro všechna  $x \in \mathbb{R}$ . Ale odtud dostáváme, že

$$P(x) = \frac{x}{x + 2},$$

pro všechna  $x \in \mathbb{R}$ , což je spor.

**Řešení problému 2** Z předpokladu  $a_n < a_{n+1} < a_{n+2} < a_{n+3}$  dostaneme

$$a_n < \frac{1}{4}(a_n + a_{n+1} + a_{n+2} + a_{n+3}) < a_{n+3},$$

čili  $(a_n + a_{n+1} + a_{n+2} + a_{n+3})/4 \in \{a_{n+1}, a_{n+2}\}$ . Odtud pro libovolné  $n \in \mathbb{N}$  platí právě jedna z následujících dvou identit:

$$a_n + a_{n+1} + a_{n+2} + a_{n+3} = 4a_{n+1} \quad (1)$$

nebo

$$a_n + a_{n+1} + a_{n+2} + a_{n+3} = 4a_{n+2}. \quad (2)$$

Nechť  $A$  je množina indexů  $n \in \mathbb{N}$ , pro které platí (1), a necht'  $B$  je množina indexů  $n \in \mathbb{N}$ , pro které platí (2). Zřejmě  $A \cup B = \mathbb{N}$ ,  $A \cap B = \emptyset$ .

Předpokládejme, že existuje  $k$  tak, že  $k \in B$ ,  $k + 1 \in A$ . Z (1) a (2) dostáváme

$$a_k + a_{k+1} + a_{k+2} + a_{k+3} = 4a_{k+2} \quad \text{a} \quad a_{k+1} + a_{k+2} + a_{k+3} + a_{k+4} = 4a_{k+2}.$$

Odtud  $a_k = a_{k+4}$ , což je ve sporu s faktem, že  $a_n$  je rostoucí.

To znamená, že musí existovat takové přirozené číslo  $n_0$ , že  $A = \{1, \dots, n_0\}$  a  $B = \{n_0 + 1, \dots\}$ . Podle (2) posloupnost  $a_n$  vyhovuje lineární rekurenci  $a_n + a_{n+1} - 3a_{n+2} + a_{n+3} = 0$  pro všechna  $n > n_0$ . Charakteristický polynom této lineární rekurence

$$\phi(\lambda) = \lambda^3 - 3\lambda^2 + \lambda + 1 = (\lambda - 1)(\lambda^2 - 2\lambda - 1)$$

má kořeny  $\lambda_1 = 1$ ,  $\lambda_2 = 1 - \sqrt{2}$ ,  $\lambda_3 = 1 + \sqrt{2}$ . Odtud

$$a_n = C_1 + C_2(1 - \sqrt{2})^n + C_3(1 + \sqrt{2})^n, \quad C_1, C_2, C_3 \in \mathbb{R}, \quad n > n_0.$$

Poznamenejme, že  $-1 < \lambda_2 < 0$ ,  $\lambda_3 > 1$ . Jestliže  $C_3 \leq 0$ , pak je posloupnost  $a_n$  shora omezená. Odtud  $C_3 > 0$ , takže  $a_n \sim C_3 \lambda_3^n$  pro  $n \rightarrow \infty$ . Jednoduchý výpočet ukazuje, že posloupnost  $a_{n+1}/a_n$  konverguje a má limitu

$$\lim_{n \rightarrow \infty} \frac{a_{n+1}}{a_n} = \lambda_3 = 1 + \sqrt{2}.$$

**Řešení problému 3** Použijeme binomickou řadu

$$\frac{1}{(1-u)^2} = \sum_{j=0}^{\infty} (j+1)u^j, \quad |u| < 1,$$

abychom dostali

$$\begin{aligned} \sum_{k=0}^{\infty} x^k \frac{1+x^{2k+2}}{(1-x^{2k+2})^2} &= \sum_{k=0}^{\infty} x^k (1+x^{2k+2}) \sum_{j=0}^{\infty} (j+1)x^{j(2k+2)} \\ &= \sum_{j=0}^{\infty} \sum_{k=0}^{\infty} x^k (1+x^{2k+2})(j+1)x^{j(2k+2)} \\ &= \sum_{j=0}^{\infty} (j+1)x^{2j} \sum_{k=0}^{\infty} x^k (1+x^{2k+2})x^{j2k} \\ &= \sum_{j=0}^{\infty} (j+1)x^{2j} \left( \frac{1}{1-x^{2j+1}} + \frac{x^2}{1-x^{2j+3}} \right) \\ &= \sum_{j=0}^{\infty} \frac{(j+1)x^{2j}}{1-x^{2j+1}} + \sum_{j=1}^{\infty} \frac{jx^{2j}}{1-x^{2j+1}} = \sum_{j=0}^{\infty} \frac{(2j+1)x^{2j}}{1-x^{2j+1}} \\ &= -\frac{d}{dx} \sum_{j=0}^{\infty} \log(1-x^{2j+1}) \end{aligned}$$

a

$$\begin{aligned} \sum_{k=0}^{\infty} \frac{(-x)^k}{(1-x^{k+1})^2} &= \sum_{k=0}^{\infty} (-x)^k \sum_{j=0}^{\infty} (j+1)x^{(k+1)j} = \sum_{j=0}^{\infty} (j+1)x^j \sum_{k=0}^{\infty} (-x)^k x^{kj} \\ &= \sum_{j=0}^{\infty} \frac{(j+1)x^j}{1+x^{j+1}} = \frac{d}{dx} \sum_{j=0}^{\infty} \log(1+x^{j+1}). \end{aligned}$$

Nyní použijeme klasickou identitu

$$\prod_{n=0}^{\infty} \frac{1}{1-x^{2n+1}} = \prod_{n=1}^{\infty} (1+x^n),$$

která může být dokázána následovně:

$$\begin{aligned} \prod_{n=1}^{\infty} (1+x^n) &= \prod_{n=1}^{\infty} \frac{1-x^{2n}}{1-x^n} = \frac{\prod_{n=1}^{\infty} (1-x^{2n})}{\prod_{n=1}^{\infty} (1-x^n)} \\ &= \frac{\prod_{n=1}^{\infty} (1-x^{2n})}{\prod_{n=1}^{\infty} (1-x^{2n}) \prod_{n=1}^{\infty} (1-x^{2n-1})} = \prod_{n=1}^{\infty} \frac{1}{1-x^{2n-1}}. \end{aligned}$$

**Řešení problému 4** Nechť  $r(g)$  označuje řád prvku  $g \in G$ . Předpokládejme, že tvrzení neplatí. Nechť  $p$  je nejmenší prvočíslo dělicí  $r(a)r(b)r(c)$ . Bez újmy na obecnosti předpokládejme, že  $p \mid r(b)$  (jestliže  $p \mid r(a)$  nebo  $p \mid r(c)$ , je úvaha stejná). Pak existuje  $k$  takové, že  $r(b) = pk$ . Nechť  $d := b^k$ . Pak  $r(d) = p$ .

**Lemma 1** Pro libovolné  $m \in \mathbb{N}$  platí  $a^{-m}da^m = d^{2^m}$ .

**Důkaz:** Nejdříve dokážeme, že

$$a^{-1}da = d^2.$$

Umocněním rovnice  $a^{-1}ba = b^2$  na  $k$ -tou dostaneme

$$(a^{-1}ba)(a^{-1}ba) \cdots (a^{-1}ba) = b^2b^2 \cdots b^2$$

a odtud

$$a^{-1}b^k a = (b^2)^k = (b^k)^2.$$

Tvrzení lemmatu plyne z následujících výpočtů:

$$\begin{aligned} d &= ad^2a^{-1} = a(ad^2a^{-1})^2a^{-1} = a^2d^{2^2}a^{-2} = a^2(ad^2a^{-1})^{2^2}a^{-2} \\ &= a^3d^{2^3}a^{-3} = \cdots = a^m d^{2^m} a^{-m}. \end{aligned} \quad (3)$$

□

Podle Malé Fermatovy věty je  $2^p \equiv 2 \pmod{p}$ . Následně,

$$a^{-p}da^p = d^{2^p} = d^2 = a^{-1}da. \quad (4)$$

Jelikož  $\gcd(r(a), p-1) = 1$ , existují celá čísla  $r$  a  $s$  taková, že

$$r \cdot r(a) + s \cdot (p-1) = 1. \quad (5)$$

Z (4) dostaneme

$$a^{-l(p-1)}da^{l(p-1)} = d$$

pro všechna  $l \in \mathbb{Z}$  (viz výpočet (3)). Položením  $l := s$ , obdržíme

$$d = a^{-s(p-1)}da^{s(p-1)} \stackrel{(5)}{=} a^{rr(a)-1}da^{-rr(a)+1} = a^{-1}da = d^2,$$

což implikuje, že  $d = e$ . Dostáváme spor s rovností  $r(d) = p$ .

## Druhá kategorie

**Řešení problému 1** Mějme dva lineární operátory  $V \xrightarrow{g} V \xrightarrow{f} V$  nějakého  $n$ -dimenzionálního vektorového prostoru  $V$ . Jestliže  $\text{Ker}(f) \subset \text{Im}(g)$ , pak  $\dim(\text{Im}(fg)) = \dim(\text{Im}(g)) - \dim(\text{Ker}(f))$ . V obecném případě ale platí nerovnost

$$\dim(\text{Im}(fg)) \geq \dim(\text{Im}(g)) - \dim(\text{Ker}(f)).$$

Z korespondence mezi lineárními operátory a maticemi dostaneme nerovnost

$$\text{rank}(AB) \geq \text{rank} B - (n - \text{rank} A)$$

pro každé dvě matice  $A$  a  $B$ . Nerovnost

$$\text{rank}(A_1 \cdots A_k) \geq (\text{rank}(A_1) + \cdots + \text{rank}(A_k)) - (k-1)n$$

můžeme odvodit z nerovnosti

$$\text{rank}(AB) \geq \text{rank} A + \text{rank} B - n$$

jednoduchou indukcí. V našem případě dostaneme nerovnost

$$\text{rank}(A_1 \cdot \dots \cdot A_k) \geq k(n-1) - (k-1)n = n - k.$$

Tudíž, jestliže  $k < n$ , pak  $\text{rank}(A_1 \cdot \dots \cdot A_k) \geq 1$  a součin  $A_1 \cdot \dots \cdot A_k$  nemůže být roven nule.

### Řešení problému 2

$$\begin{aligned} & \sum_{n_1=1}^{\infty} \sum_{n_2=1}^{\infty} \dots \sum_{n_k=1}^{\infty} \frac{1}{n_1 n_2 \dots n_k (n_1 + \dots + n_k + 1)} \\ &= \sum_{n_1=1}^{\infty} \sum_{n_2=1}^{\infty} \dots \sum_{n_k=1}^{\infty} \frac{1}{n_1 n_2 \dots n_k} \int_0^1 x^{n_1 + \dots + n_k} dx \\ &= \int_0^1 \sum_{n_1=1}^{\infty} \sum_{n_2=1}^{\infty} \dots \sum_{n_k=1}^{\infty} \frac{x^{n_1 + \dots + n_k}}{n_1 n_2 \dots n_k} dx = \int_0^1 (-\log(1-x))^k dx = [1-x = e^{-u}] \\ &= \int_0^{\infty} u^k e^{-u} du = \Gamma(k+1) = k! \end{aligned}$$

**Řešení problému 3** Bez újmy na obecnosti můžeme předpokládat, že funkce  $|f|$  nabývá maxima v bodě 1.

Nechť  $p(z) = a \prod_{k=1}^{n_1} (z - c_k)$  a  $q(z) = b \prod_{\ell=1}^{n_2} (z - d_\ell)$  kde  $n_1 = \deg p$  a  $n_2 = \deg q$ . Pak

$$\frac{f'(z)}{f(z)} = \sum_{k=1}^{n_1} \frac{1}{z - c_k} - \sum_{\ell=1}^{n_2} \frac{1}{z - d_\ell}.$$

Jelikož  $|c_k| < 1$  a  $|d_\ell| > 1$  pro všechna  $k$  a  $\ell$ , máme

$$\text{Re} \frac{1}{1 - c_k} > \frac{1}{2}$$

a

$$\text{Re} \frac{1}{1 - d_k} < \frac{1}{2}.$$

Tudíž

$$\frac{|f'(1)|}{|f(1)|} \geq \text{Re} \frac{f'(1)}{f(1)} > n_1 \cdot \frac{1}{2} - n_2 \cdot \frac{1}{2} = \frac{\deg p - \deg q}{2}$$

a

$$\max_{|z|=1} |f'(z)| \geq |f'(1)| = \frac{|f'(1)|}{|f(1)|} \cdot |f(1)| \geq \frac{\deg p - \deg q}{2} \max_{|z|=1} |f(z)|.$$



**Řešení problému 4** Odpověď je  $\Phi(p(x)) = ap(x)(bx + c)$  pro  $p(x) \in \mathbb{Q}[x]$  a pro nějaká nenulová racionální čísla  $a, b$  a nějaké racionální  $c$ . Je jasné, že takovýto operátor zachovává ireducibilitu. Dokážeme, že každý operátor zachovávající ireducibilitu má tento tvar.

**Lemma 2** Předpokládejme, že  $f, g \in \mathbb{Q}[x]$  jsou dva polynomy takové, že pro všechna racionální čísla  $c$  je polynom  $f + cg$  ireducibilní. Pak buď  $g \equiv 0$ , nebo  $f$  je nekonstantní lineární polynom a  $g$  je nenulová konstanta.

**Důkaz:** Necht'  $g(x_0) \neq 0$  pro nějaké racionální  $x_0$ . Potom pro  $c = -f(x_0)/g(x_0)$  dostáváme  $(f + cg)(x_0) = 0$ , takže polynom  $f + cg$  je dělitelný  $x - x_0$ . Odtud  $f + cg = C(x - x_0)$  pro nějaké nenulové racionální  $C$ . Vyberme  $x_1 \neq x_0$  takové, že  $g(x_1) \neq 0$ . Jelikož  $f(x_1) + cg(x_1) = C(x_1 - x_0) \neq 0$ , pak pro  $c_1 = -f(x_1)/g(x_1) \neq c$  máme  $f + c_1g = C_1(x - x_1)$ . Odečtením dostaneme, že  $(c_1 - c)g$  je lineární, a proto  $g$  je lineární a odtud je  $f$  taky lineární. Jestliže  $f(x) = ax + b$ ,  $g(x) = a_1x + b_1$ , potom  $a \neq 0$  (jestliže  $f$  je ireducibilní) a jestliže  $a_1 \neq 0$ , potom pro  $c = -a/a_1$  je polynom  $f + cg$  konstantní, a tedy není ireducibilní. Tedy  $a_1 = 0$ .  $\square$

Nyní označme  $g_k = \Phi(x^k)$ .

**Lemma 3**  $g_0$  je nenulová konstanta a  $g_1$  je nekonstantní lineární funkce.

**Důkaz:** Jestliže  $x + c$  je ireducibilní pro nějaké racionální  $c$ , dostaneme, že  $g_1 + cg_0$  je ireducibilní pro nějaké racionální  $c$ . Z lemmatu 2 dostaneme, že buď  $g_0 = 0$ , nebo  $g_0$  je konstantní a  $g_1$  je lineární. Předpokládejme, že  $g_0 = 0$ . Poznamenejme, že pro nějaké racionální  $\alpha$  můžeme najít racionální  $\beta$  takové, že  $x^2 + \alpha x + \beta$  je ireducibilní, odtud  $g_2 + \alpha g_1 = \Phi(x^2 + \alpha x + \beta)$  je ireducibilní pro nějaké racionální  $\alpha$ . Z lemmatu 2 plyne, že  $g_1$  je konstantní, čili není ireducibilní. Což je spor, a tedy  $g_0 \neq 0$ .  $\square$

Označme  $g_0 = C$ ,  $g_1(x) = Ax + B$ . Uvažujme nový operátor  $p(x) \mapsto C^{-1}\Phi(p(A^{-1}Cx - A^{-1}B))$ . Tento operátor zachovává ireducibilitu, uvažujme ho místo  $\Phi$ .

Nyní  $g_0 = 1$ ,  $g_1(x) = x$  a náš cíl je dokázat, že  $g_n = x^n$  pro všechna přirozená čísla  $n$ . Použijeme indukci přes  $n$ . Předpokládejme, že  $n \geq 2$  a  $g_k(x) = x^k$  je již dokázáno pro  $k = 0, 1, \dots, n - 1$ . Označme  $h(x) = g_n(x) - x^n$  a předpokládejme, že  $h$  není identicky rovno 0. Pro libovolný normovaný ireducibilní polynom  $f$  stupně  $n$  máme  $\Phi(f) = f + h$ , odtud  $f + h$  je také ireducibilní. Vyberme racionální  $x_0$  tak, že  $h(x_0) \neq 0$ , náš cíl je najít ireducibilní  $f$  takové, že  $f(x_0) = -h(x_0)$  a odtud  $f + h$  nemá kořen  $x_0$ .

Je mnoho způsobů, jak to udělat. Jedním z nich je:

**Eisensteinovo kritérium.** Předpokládejme, že  $f(x) = \frac{b_n}{c_n}x^n + \dots + \frac{b_0}{c_0}$  ( $\gcd(b_n, c_n) = 1$ ) je polynom s racionálními koeficienty a  $p$  je prvočíslo takové, že  $b_k$  je dělitelné  $p$  pro  $k = 0, 1, \dots, n - 1$ ,  $b_n$  a  $c_n$  nejsou dělitelné  $p$  a  $b_0$  není dělitelné  $p^2$ . Potom  $f(x)$  je ireducibilní.

Bez újmy na obecnosti,  $x_0 = 0$  (jinak označme  $x - x_0$  jako novou proměnou). Potom chceme najít ireducibilní polynom  $f(x) = x^n + a_{n-1}x^{n-1} + \dots + a_1x - h(0)$ . Označme  $-h(0) = u/v$  pro nesoudělná přirozená čísla  $v$  a  $u$ . Vezměme  $L = 6uv$  a uvažujme prvočíselného dělitele  $p$  čísla  $vL^n/u - 1$ . Je zřejmé, že  $p$  nedělí  $6uvL$ . Pak uvažujme

polynom  $(x + L)^n - L^n + u/v$ . Jestliže  $vL^n/u - 1$  není dělitelné  $p^2$ , potom jsme podle Eisensteinova kritéria hotovi (s novou proměnou  $y = x + L$ ). Jestliže  $vL^n/u - 1$  je dělitelné  $p^2$ , potom přidáme  $px$  do našeho polynomu a jsme opět podle Eisensteinova kritéria hotovi.

Pokud není  $h(x) = -x^n + \dots$ , potom polynom  $f + h$  není lineární a tudíž není ireducibilní. Jestliže  $n \geq 3$ , potom můžeme přidat  $px^2$  nebo  $2px^2$  do našeho polynomu  $f$  a dostaneme nelineární  $f + h$  (ale pořád ireducibilní  $f$ ). Nakonec, jestliže  $n = 2$ , a  $h(x) = -x^2 + ax + b$ , potom vybereme ireducibilní polynom ve tvaru  $f(x) = x^2 - ax + c$  a dostaneme  $f + h$  konstantní (není ireducibilní). Indukční krok a celý důkaz je tímto ukončen.



Opravování příkladů porotou

#### 4. Výsledky

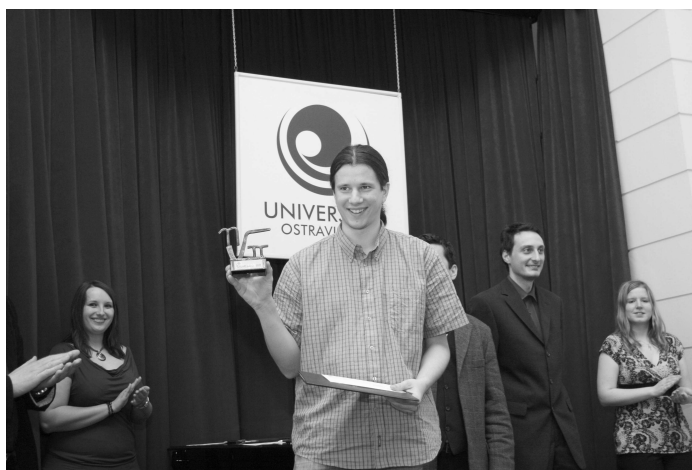
Níže je uvedeno pořadí 10 nejúspěšnějších studentů v každé kategorii.

##### První kategorie:

Pořadí	Jméno	Město	Pr. 1	Pr.2	Pr.3	Pr.4	$\Sigma$
1.	Mikołaj Frączyk	Krakov	10	9	10	10	39
2.	Bertram Arnold	Bonn	8	10	10	10	38
2.	Jakub Oćwieja	Varšava	10	10	8	10	38
4.	Gleb Nenashev	Petrohrad	10	7	10	10	37
5.	Malte Lackmann	Bonn	10	10	6	10	36
6.	Dániel Nagy	Budapešť	8	10	7	10	35
7.	Josef Tkadlec	Praha	10	10	10	2	32
8.	Simon Buchholz	Bonn	10	10	9	2	31
8.	Jiajun Wu	Singapur	2	9	10	10	31
10.	Mikołaj Bińkowski	Krakov	9	9	10	2	30

## Druhá kategorie:

Pořadí	Jméno	Město	Pr. 1	Pr.2	Pr.3	Pr.4	$\Sigma$
1.	Przemysław Mazur	Krakov	10	10	9	4	33
2.	Jacek Jendrej	Varšava	10	10	10	0	30
2.	Pavlo Mishchenko	Moskva	10	10	10	0	30
2.	Vladislav Volkov	Petrohrad	10	10	2	8	30
5.	Diego Cifuentes	Bogota	10	10	3	1	24
6.	Stefan Mehner	Bonn	10	10	2	1	23
7.	Daniel Harrer	Mnichov	10	10	0	2	22
7.	Jakub Konieczny	Krakov	10	10	0	2	22
7.	László Miklós Lovász	Budapešť	10	10	0	2	22
7.	Michał Pilipczuk	Varšava	10	10	2	0	22
7.	Pavel Zatitskii	Petrohrad	10	10	2	0	22



Vítěz druhé kategorie – PRZEMYSŁAW MAZUR

## 5. Závěr

Příklady jsou vybírány tak, aby jejich pořadí odpovídalo jejich obtížnosti. Tedy že nejlehčí je první příklad a nejtěžší čtvrtý. Z výsledků soutěže je zřejmé, že letos se toto pravidlo potvrdilo beze zbytku. V první kategorii byl nejlehčí příklad první, z něhož téměř všichni studenti získali aspoň jeden bod a nejtěžší byl příklad čtvrtý, neboť pouze 7 studentů z 66 z něj získalo plný počet bodů. V druhé kategorii byl také nejlehčí příklad první, neboť více než polovina soutěžících z něho získala plný počet bodů a nejtěžší byl příklad čtvrtý, pouze 10 studentů získalo aspoň jeden bod a žádný z nich nezískal plný počet bodů.